

перегляд екологічного процесу, але відхилений. Тим часом британські розробники відновлюваної енергетики попросили провести регулятивні реформи, які віддадуть пріоритет проектам відновлюваної енергетики з короткими термінами виконання, які готові до виконання, замість поточного підходу «першим прийшов, першим обслужено».

Проведене дослідження міжнародного досвіду використання альтернативної енергетики для міжнародного співробітництва, забезпечення стабільності та розвитку економіки показує, що розвинуті країни збільшують інвестиції у проекти з альтернативної енергетики. Ключовим обмеженням для впровадження альтернативних джерел енергії є необхідний дозвіл на підключення до електричної мережі. Україна повинна розглянути міжнародний досвід впровадження альтернативної енергетики для міжнародного співробітництва, забезпечення стабільності та розвитку економіки.

#### Література

1. Бабина О. Світовий досвід розвитку альтернативних джерел енергії / О. Бабина // Держава та регіони. – 2019. – № 6 (111). – С. 15–19.
2. Загарій В. Відновлювана енергетика: тенденції розвитку у світі та Україні / В. Загарій, Т. Ковальчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2021. – № 36. – С. 70–75.
3. Черницька Т. Альтернативна енергетика Сполучених Штатів Америки в умовах глобальних викликів / Т. Черницька, Ю. Новосад // Міжнародна економічна політика. – 2018. – № 2. – С. 75–108.

УДК 338.242

### **РОЗВИТОК СТАРТАПІВ В УКРАЇНІ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИ В УМОВАХ ВІЙНИ**

*Купріянова В. С., к.еко.н, доц., доц.,  
кафедра економіки та публічного управління,  
Національний аерокосмічний університет  
ім. М. Є. Жуковського “ХАІ”*

*Постановка проблеми.* Тема розвитку стартапів сьогодні є актуальною не тільки в Україні, а й поза її межами. Стартапи проникають все глибше в економічну сферу суспільного життя України, що сприяє збільшенню частки як інноваційних проектів, так і інвестиційних компаній, нарощенню їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Розвиток стартапів – це рушійна сила для економіки кожної країни, а їх зростання піднімає державу у міжнародних рейтингах. Проте, існують і загрози, які пов’язані з високою ризикованістю при залученні інвестицій, обмеженими ресурсами, а також відсутністю чіткого управління стартап проектами [1, 2].

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну принесло нові виклики, які торкнулися як великих компаній, так і малого й середнього бізнесу, а також стартапів.

*Метою* доповіді є дослідження теоретичних засад функціонування стартапів, визначення стану та тенденцій їх подальшого розвитку й стратегічних перспектив.

*Виклад основного матеріалу.* Стартап – це сучасна форма започаткування інноваційного підприємництва, який має високий потенціал розвитку та розрахований на швидке зростання та можливість масштабування. Стартап розглядають з точки зору різних аспектів, а саме: стартап як процес, стартап як проект, стартап як новостворена організація, стартап як сучасний бізнес з високим потенціалом та стартап як інновація. Поняття стартапу не слід ототожнювати із поняттям традиційного бізнесу. Головна відмінність стартапу від підприємств малого та середнього бізнесу полягає у тому, що він створюється виключно для реалізації та впровадження нової ідеї за допомогою інновацій, а діяльність малих та середніх підприємств може бути успішною і завдяки реалізації уже відомих ідей та продуктів. Для успішного створення та подальшого розвитку стартапу необхідно, насамперед, сприятливе середовище, яке включає в себе наявність таланту та знань у стартаперів, джерел фінансування, дослідження ринків збуту тощо.

Більшість стартапів, що реалізуються в Україні, пов'язані зі сферою ІТ-технологій, оскільки за умов їх ефективної реалізації можна отримати високі прибутки, а затрати – мінімальні. Проте, на розвиток ІТ-технологій в Україні має вплив ряд негативних факторів, а саме: захист прав інтелектуальної власності, інвестиційний клімат, відтік українських розробників за кордон [3].

У довоєнному 2021 р. було виділено 8 найкращих стартапів в Україні за версією Forbes [4]. Наведені стартапи відносяться до наступних видів діяльності: Gitlab – розробка програмного забезпечення; Grammarly – вебсервіси; Ajax Systems – розумні пристрої; People.ai – CRM; Restream – стримінг; MacPaw – застосунки; Jiji – електронна торгівля; Preply – онлайн-навчання. Зазначені галузі стартапів підтверджують факт про те, що в Україні стартапи найбільше розвиваються у сфері ІТ-технологій.

Виклики, пов'язані з війною:

1. Основним викликом для ІТ-індустрії є те, що через війну великий відсоток ІТ-спеціалістів прагнуть виїхати або розглядають можливість виїзду за кордон (Ukraine Resilience 2022 War).

2. ІТ-компанії також страждають від розірвання контрактів з боку клієнтів та стикаються з підвищеними ризиками кібербезпеки.

3. Більше половини (55,7%) ІТ-стартапів продовжують працювати виключно з України. Від початку війни вони втратили близько 12,7% своїх працівників. 91% стартапів підтверджують, що потребують фінансової підтримки для продовження діяльності та/або розширення бізнесу (The Country at War: The Voice of Ukrainian Startup). За даними Global Startup Ecosystem (2022), Україна опустилася на 16 сходинок порівняно з 2021 роком – на 50-те місце.

Тож, Топ-10 найбільших ризиків українських стартапів під час війни: втрата контрактів через ризики високої нестабільності; втрата ключових партнерів та постачальників; обмеження доступу до джерел фінансування бізнесу; виїзд персоналу за кордон; мобілізація персоналу; високий особистий стрес в команді; зниження продуктивності в команді; взаємодія з державними органами; можливі перебої зі зв'язком та Інтернетом; можливі перебої в електропостачанні [5].

Для подальшого розвитку стартапів, державі, особливо під час війни, необхідно здійснювати підтримку та сприяти подальшому розвитку інноваційної діяльності, бо це дає можливість створювати нові робочі місця, покращувати інвестиційний клімат. Ситуація, яка склалася в Україні, щодо розвитку стартапів свідчить про те, що в країні високий рівень нереалізованого потенціалу в інноваційній діяльності. Найбільш успішними стартапами в Україні є ті, що стосуються сфери ІТ-технологій, але найчастіше вони створюються в Україні, а їх подальший розвиток, інвестування та реалізація здійснюється за кордоном. Нажаль, там же сплачуються податки. Розвиток українськими стратаперами інноваційних проектів за кордоном відповідно гальмує економіку України.

Варто зазначити, що в Україні перспективною є не лише ІТ сфера, але й, враховуючи усі переваги країни, стартапи можуть ефективно розвиватись у переробній промисловості, фінансовій діяльності, страховій діяльності, телекомунікації тощо.

Гарантією для успішної реалізації будь-якого стартапу є стабільне нормативно-правове забезпечення в країні, що включає в себе: здорову конкуренцію; правильно налагоджену правову систему, яка б не обмежувала дії стратперів; високий рівень освіти та допомога з боку університетів в інноваційних дослідженнях та розробленні нових ідей; фінансова підтримка з боку держави не тільки за умов, що проект є успішний, але й на початкових етапах розвитку; введення податкових пільг та інших економічних стимулів [6].

Тому особливо важливою є підтримка держави, яка повинна здійснюватись комплексно та поєднувати в собі такі завдання: орієнтація на розвиток підприємницької культури; надання можливості стартаперам брати участь у міжнародних програмах; гарантія захисту прав стартаперів, інтелектуальної власності; збільшення обсягів інвестицій з боку держави для подальшого розвитку стартапу на території країни; необхідна підтримка в галузі венчурного інвестування.

*Висновки.* Враховуючи все вищесказане, що стосуються розвитку стартапів та дотримуючись усіх запропонованих напрямків покращення політичної та економічної ситуації в країні, можна стверджувати, що в майбутньому основою української конкурентоспроможності може стати розвиток стартап індустрії, яка буде здійснюватися за допомогою реалізації людського потенціалу. Післявоєнна відбудова повинна використовуватися для інвестування в стійкі компанії та інфраструктуру, а також сприяти розвитку стартапів, які створять можливості для економічного відродження України в цілому та виходу на міжнародні ринки.

#### Література:

1. Дума О. І., Завтура К. О. Екосистема стартапів в Європі: кращі практики та уроки для України. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2021. № 3. С. 119–130.
2. Рудь Н.Т., Богатко Б.В. Стартапи: тенденції розвитку та ризики. Економічний форум. 2/2021, с. 46–54. URL: [http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy\\_forum/article/view/203/190](http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/203/190) (дата звернення: 10.01.2024).
3. Сак Т.В., Шостак Л.В., Вознюк Ю.С. Розвиток стартапів в Україні: теоретичні аспекти, тенденції, можливості. Інфраструктура ринку. 2022. Випуск 65. С. 43-48.
4. Forbes. 30 кращих стартапів за версією Форбс. URL: <https://forbes.ua/ru/ratings/30-luchshikhstartapov-02042021-1251> (дата звернення: 10.01.2024).
5. Як розвиваються стартапи під час війни? Gradus Research Plus. <https://gradus.app/uk/open-reports/ukrainian-startups-feel-more-optimistic-compared-traditional-businesses/> (дата звернення: 10.01.2024).
6. Саліхова О.Б., Курченко О.О. Концептуальні засади стратегії розбудови технологоорієнтованих стартапів в інтересах інноваційного розвитку економіки України. Бізнес Інформ. 2020. № 9. С. 65–75. URL: [https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020\\_9\\_0\\_65\\_75](https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_9_0_65_75) (дата звернення: 10.01.2024).

УДК 338.1

### **МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ**

*Лащаєв О.Г., студент групи 667е  
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»*

*Попов О.С., к.е.н., доц. кафедри економіки  
та публічного управління*

Машинобудівна галузь є однією з галузей, яка сильно залежить від економічної кон'юнктури. Після отримання Україною незалежності, багато машинобудівних підприємств опинились в нових для них умовах господарювання і були неспроможні успішно конкурувати з іноземними виробниками, тому багато з них збанкрутувала. І сьогодні в умовах нестабільності економіки через пандемію і російську військову агресію важливо мати ефективні інструменти для прогнозування можливого банкрутства підприємств та вчасної реакції на зміни. Також прогнозування банкрутства допомагає підприємствам вдосконалити свій фінансовий менеджмент. Знання можливого фінансового кризового стану дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо управління ресурсами, фінансовим плануванням та ризиками.